

42

bertsolari arituko dira txapelketan. 36 abiatuko dira lehen fasean, herrialdeetako txapelketetatik sailkatutakoak. Sei bertsolariz osatutako sei talde egingo dira eta saio bakarrera lehiatuko dira. Talde bakoitzeko irabazlea zuzenean pasatuko da hurrengo fasera; puntu gehien batzen dituztenekin osatuko da finalaurrekoetara igaroko den taldea.

Bost finalista

2017an finalean aritu zirenetatik bostek eman dute izena: Unai Agirre, Amets Arzallus, Sustrai Colina, Aitor Mendiluze eta Beñat Gaztelumendi. Finalaurrekoen lehen itzulian igoko dira txapelketako trenera. Finalaurrekoak bi itzulira jokatu dira. Maialen Lujanbio, egungo txapelduna, zuzenean finalean lehiatuko da.

25

urteko aldea dago parte hartzaile gazteenaren eta zaharrenaren artean. Gazteena, Gorka Pagonabarra, 2000. urtean jaioa. Zaharrenak, Unai Agirre eta Aitor Mendiluze, 1975ekoak.

BTN 2022

BERTSOAREN SOKA TENKATUTA, HITZEN AKROBAZIEN ZAIN

BADATOR 2022ko BERTSOLARI TXAPELKETA NAGUSIA. GETXON HASIKO DA GAUR ETA SOKAREN BESTE MUTURRA, IRUÑEAN, ABENDUAREN 18AN. TARTE HORRETAN 42 AHOTS, KASIK 1.400 BERTSO, GOZAMENA, URDURITASUNA, EZUSTEKO GOZOAK ETA ERORIALDI MIKATZAGOAK KABITUKO DIRA. HITZAREN KIROL NAZIONALAK ALTXATZEN DUEN OLATU HANDIENA DA TXAPELKETARENA, LAU URTEAN BEHINGO APARRALDI GOZOA. AURTENGOA BOST URTEREN ONDOTIK DATOR, PANDEMIAREN KOLPEAREN OSTEAN PLAZAREN OSASUNA BIZKORTZEKO ZAIN EGON BAITIRA. BERTSOZALEEN ARTEAN IGARTZEN DA GOGOA, SARREREN SALMENTA OSO BIZI JOAN DA.

Nerea Erbitik eta bere taldeak prestatu dute aurtengorako sintonia. Duela egun batzuk Amasa-Villabonan izandako ekitaldian zuzenean jo zuten doinua eta dagoeneko sumatu zen hemen-

dik eta abenduaren 18ra bitartean nola piztuko dituen bertsolariak eta bertsozaleak. Nola doinua entzun orduko tenkatuko den soka, hitzaren akrobatek pausoan, saltoka edo txirribueltaka pasatzeko ariketaz arieta, bakoitzak nahi duenetik eta ahal duenetik.

Txapelketaren lehen txanpan, 36 bertsolari lehiatuko dira, herrialdeetako txapelketetatik sailkatutakoak. Horietatik herenak berriak dira, lehen aldiz arituko dira Txapelketa Nagusian. 16 gipuzkoar, 10 bizkaitar, bost nafar, bi arabar eta hiru lapurtar abiatuko dira lehen fasean. Finalau-

35

urte, hori da parte hartzaileen batezbestekoa. Lehen faseari erreparatuta, 33 urtekoa da. Hamabost bertsolarirentzat lehenengo txapelketa nagusia da. Maialen Lujanbio eta Aitor Mendiluzerentzat, zazpigarrena. Lujanbio finalista izan da 1997tik gaur arteko txapelketa guztietan.

%35,7

dira emakumeak parte hartzaileen artean, guztira 15 izango dira, horietako bat egungo txapelketa eta aurtengo lehen finalista. 2017ko txapelketan emakumeak %30 izan ziren. Bizkaiko eta Nafarroako azken txapelkunak emakumeak izan dira.

13.000

Iruñean

Abenduaren 18an Iruñeko Nafarroa Arenan 13.000 lagunentzako tokia paratuko dute, lehendabizikoz finala bertan izango baita. Finalak Donostian errotuta egon ziren 1935-2001 urte bitartean. 2005ean Barakaldoko BECera egin zuen salto. Eta, aurten, Iruñera.

Ganbara

Kartzelako lana «ganbarako» lana izango da aurrerantzean. 60 urtez «kartzela» deitu izan zaio txapelketan bertsolariak bakarka gai beraren aurrean probatzeko lanari. Ariketak bere horretan jarraituko du baina Bertsozale Elkarteak izen berria jarri dio: ganbara. «Ganbarak goxotasuna, isiltasuna, aurre-lana iradokitzen ditu. Etxean dagoen gela bat da, baina aldi berean aparte»

rrukoetan sartuko dira sokara 2017ko bost finalista: Unai Agirre, Amets Arzallus, Sustrai Colina, Aitor Mendiluze eta Beñat Gaztelumendi. 2017an finalean aritutako Igor Elortzak eta Aitor Sarriegik agur esan diote txapelketari. Beraz, aurtengo finala derigorrean izango da berria parte hartzaileetan.

Hamabost bertsolari berri eta hamabost emakume. Txapelke-

tak zein kolore ekarri ditzakeen begitandu daiteke datuei erreparatuta. Belaunaldi berri baten etorrera ikusiko da eta emakumeen ahotsaren ozenagotzea. Kristina Mardaras izan zen Txapelketa Nagusian kantatu zuen lehen emakumea, 1986an. 1993ko txapelketan bi emakume izan ziren eta geroztik gora egin du kopuruak. 2009, 2013 eta 2017ko txapelketetan ha-

mahiru emakume aritu dira. Aurten, koska bat gora, hamabost izango dira. Bizkaiko eta Nafarroako azken txapelkunak emakumeak izan dira, Nerea Ibarzabal eta Saioa Alkaiza hurrenez hurren. Inorentzat harriz betetako motxila izateko asmorik gabe, ez da apartean uzteko datua.

Txapelketaren beritasunak asko izan daitezke. Batzuk talde

antolatzaileak marraztutakoak; gehienak, bertsolarien jardunak eta bertso bakoitzak ekarritakoak. Bigarren parte horretakoak ezin daitezke aurreikusi, horixe inprobisazioaren xarma. Antolaketari begira, beritasun nabarienetakoa finalaren toki aldaketa izan da, Barakaldoko BECetik Iruñeko Nafarroa Arenara. Bertan prestatuko dute 13.000 lagunentzako tokia

eta oso esanguratsua izan da sarreraren salmentak izan duen erritmoa. Bertsozalea grinatsu dago.

GANBARAKO LANA

Beste beritasunetako bat, saioen aurreko eta ondorengo tertulietarako gaia emango duena, kartzelako ariketaren izen aldaketa da: aurrerantzean, «ganbarako» ariketa izango da.

Ezkerreko irudietan, aurreko astean izandako aurkezpen ekitaldia. Nerea Erbiti eta bere taldea, sintonia egin dutenak. Eta Beatriz Egizabal –ekitaldiaren aurkezlea–, bertsolariak atzean dituela.

Idoia ZABALETA | FOKU

Lerro hauen eskuineko aldean, 2017an Barakaldoko BECen izandako finaleko une bat.

Aritz LOIOLA | FOKU

Hurrengo orrialdean, Maialen Lujanbio eta Andoni Egaña 2001eko finalean, buruz burukoaren aurretik. Eta, alboan, Maialen Lujanbio 2017an txapela jantzi berrian.

Jon URBE | FOKU

Luis JAUREGIALTZO | FOKU

21

epailek osatzen dute aurtengo epaile taldea -gehi bi ordezko-, hamaika emakume eta hamar gizon, askotariko adin, lanbide eta mundu ikuskera. Lurraldetasuna ere irizpide garrantzitsua da. Lehen hiru fasetan zazpi epaile arituko dira eta, finalean, bederatzi.

1.396

bertso puntuagarri entzungo ditugu Bertsolari Txapelketa Nagusian, dena espero bezala joaten bada. Lehen txandan, hamabosna bertso josi beharko dituzte; lehen finalaurrekoetan, hamasei; bigarren finalaurrekoan, hamalau. Finalean, 25 bertso guztiek eta buruz burukora iristen diren bi bertsolariek, beste hamarna.

14

saio izango dira irailaren 24tik abenduaren 18ra bitartean: Getxo, Arrasate, Gotaine-Irabarne, Gasteiz, Donostia, Lizarra, Elizondo, Donibane Garazi, Irun, Durango, Amurrio, Baiona, Bilbo eta Iruñean.

Fernando Artola *Bordarik* asmatu zuen txapelketako kartzelako lana 1960ko hamarkadako txapelketan, 1935 eta 1936koetan bakarka gai bera emanda bertsolarien denbora aukerak berdintze aldera. Ordura arte gaia jarri eta bertsolari guztiek txandaka kantatzen zioten gai berdinari. Horrek desoreka handia sortzen zuen, azkenak kantatzerako denbora tarte handia

baitzegoen. 60 urtez «kartzela» deitu izan zaio txapelketan bertsolariak bakarka gai beraren aurrean probatzeko lanari. Ariketak bere horretan jarraituko du, baina Bertsozale Elkartek izen berria jarri dio: ganbara. «Ganbarak goxotasuna, isiltasuna, aurre-lana... iradokitzen ditu. Etxean dagoen gela bat da, baina aldi berean aparte. Garuna edo logelari ere deitzen zaio

ganbara. Garai bateko baserri lanetan, ganbaran edo ganerrean artoa aletu bitartean bertsotan egiten zen bertan eta zenbait bertsolarien entrenamendu edo lan-leku ere bada. Oroitzapen politekin lotu izan da normalean», azaldu dute Bertsozale Elkartetik.

Gaiak ere berriak izango dira noski, gai-jartzaile talde zabal eta askotarikoak neurri-neurrira

2022ko Txapelketa Nagusiarentzat brodatutakoak, asko hausnartutakoak, gaurkotasunak blaitutakoak eta zartatutakoak. Hamalau lagun ari dira aurtengorako gaiak atontzen, bederatzi emakume eta bost gizon. Bertsolarietan bezala, gai-jartzailetan ere belaunaldi desberdinak korapilatzen dira. Gai-jartzaile horietako batzuk gai-emaile arituko dira saioetan. Baina naba-

ria da atzetik taldeko lana dagoela horretan ere.

Bertsolari Txapelketa Nagusia orkestra baten antzekoa da, baikoitza bere tresnarekin, denak dira beharrezko azken doinua gozagarria gerta dadin. Aulkiak paratzen dituztenak ere ezin bestekoak dira. Getxon jarriko da makineria martxan. Hor estreinatuko dituzte aurtengo petoak boluntarioek.

